

Briuselis, 2014 m. spalio 23 d.
(OR. en)

SN 79/14

PRANEŠIMAS

Dalykas: Europos Vadovų Taryba (2014 m. spalio 23 ir 24 d.)
Išvados dėl 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos

I. 2030 M. KLIMATO IR ENERGETIKOS POLITIKOS STRATEGIJA

1. Padaryta didelė pažanga siekiant ES tikslų išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo, atsinaujinančiosios energijos ir energijos vartojimo efektyvumo srityse; šie tikslai turi būti visiškai pasiekti ne vėliau kaip 2020 m. Remdamasi 2014 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadose nustatytais principais, Europos Vadovų Taryba šiandien susitarė dėl Europos Sąjungos 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos. Atitinkamai ES ne vėliau kaip 2015 m. pirmąjį ketvirtį pateiks savo pasiūlymą, laikydamasi tvarkaraščio, dėl kurio sutarta Varšuvoje vykusioje JTBBKKK šalių konferencijoje, kad būtų galima sudaryti visuotinį susitarimą dėl klimato kaitos. Europos Vadovų Taryba ragina visas valstybes gerokai iki Paryžiuje įvyksiančios 21-os šalių konferencijos pateikti pasiūlymus dėl plataus užmojo tikslų ir politikos. Ji vėl svarstys šį klausimą po Paryžiaus konferencijos. Europos Vadovų Taryba stebės visus strategijos aspektus ir prireikus toliau teiks strategines gaires, visų pirma dėl konsensuso sektorių, kuriems taikoma ATLPS, sektorių, kuriems netaikoma ATLPS, tarpusavio jungčių ir energijos vartojimo efektyvumo srityse. Komisija toliau palaikys nuolatinį dialogą su suinteresuotaisiais subjektais.

Išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslas

2. Europos Vadovų Taryba patvirtino privalomą ES tikslą – iki 2030 m. ES viduje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti ne mažiau kaip 40 %, palyginti su 1990 m. Tuo tikslu:
 - 2.1 tikslą įgyvendins bendrai visa ES ekonomiškai efektyviausiu būdu; išmetamųjų teršalų kiekis sektoriuose, kuriems taikoma ATLPS, ir sektoriuose, kuriems ji netaikoma, iki 2030 m. bus sumažintas atitinkamai 43 % ir 30 %, palyginti su 2005 m.;
 - 2.2 visos valstybės narės prisidės prie šių pastangų, išlaikant sąžiningumo ir solidarumo aspektų pusiausvyrą;

ES ATLPS

- 2.3 gerai veikianti, pertvarkyta apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ATLPS) su priemone, skirta rinkos stabilumui užtikrinti, atitinkančia Komisijos pasiūlymą, bus pagrindinė Europos priemonė šiam tikslui pasiekti; nuo 2021 m. metinis koeficientas, kurį taikant mažinamas didžiausias leidžiamas išmetamųjų teršalų kiekis, bus ne 1,74 %, o 2,2 %;
- 2.4 nemokami apyvartiniai taršos leidimai galios toliau; esamos priemonės bus taikomos ir po 2020 m., siekiant užkirsti kelią anglies dioksido nutekėjimo rizikai, kylančiai dėl kovos su klimato kaita politikos, kol kitos didžiosios ekonomiškai reikšmingos šalys nesiims panašių pastangų, siekiant suteikti tinkamo lygio paramą sektoriams, kuriuose kyla rizika prarasti tarptautinį konkurencingumą. Nemokamų leidimų skyrimo kriterijai bus periodiškai peržiūrimi atsižvelgiant į technologinę pažangą atitinkamuose pramonės sektoriuose. Bus atsižvelgta tiek į tiesiogines, tiek į netiesiogines su anglies dioksidu susijusias sąnaudas, laikantis ES valstybės pagalbos taisyklių, kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos. Siekiant išlaikyti tarptautinį konkurencingumą, efektyviausiems šių sektorių įrenginiams neturėtų tekti pernelyg didelės su anglies dioksidu susijusios sąnaudos, dėl kurių vyktų anglies dioksido nutekėjimas. Ateityje skiriant apyvartinius taršos leidimus bus užtikrintas geresnis suderinimas su kintančiais įvairių sektorių gamybos lygiais. Tuo pačiu bus visiškai išsaugotos pramonei skirtos paskatos diegti naujoves, o administravimas netaps sudėtingesnis. Bus atsižvelgta į tai, kad reikia užtikrinti prieinamas energijos kainas ir vengti nenumatyto papildomo pelno;

- 2.5 šiomis aplinkybėmis valstybės narės, kurių vienam gyventojui tenkantis BVP yra mažesnis nei 60 % ES vidurkio, gali pasirinkti energetikos sektoriui ir toliau teikti nemokamus apyvartinius taršos leidimus iki 2030 m. Po 2020 m. nemokamai gali būti suteikiama ne daugiau nei 40 % apyvartinių taršos leidimų, skirtų pagal 2.9 punktą toms valstybėms narėms, kurios naudojasi šia galimybe, parduoti aukcione. Siekiant užtikrinti, kad lėšos būtų naudojamos gamybinėms investicijoms į energetikos sektoriaus modernizavimą skatinti, turėtų būti tobulinamos dabartinės sąlygos, įskaitant skaidrumą, tuo pačiu išvengiant energijos vidaus rinkos iškreipimų;
- 2.6 bus atnaujinta esama programa „NER 300“, be kita ko, anglies dioksido surinkimo ir saugojimo bei atsinaujinančiųjų energijos išteklių atžvilgiu: išplėsta jos taikymo sritis, kad apimtų anglies dioksido kiekio mažinimo inovacijas pramonės sektoriuose, o pradinis fondas padidintas iki 400 mln. apyvartinių taršos leidimų („NER 400“). Tinkamais finansuoti bus laikomi visose valstybėse narėse vykdomi investiciniai projektai, įskaitant nedidelio masto projektus;
- 2.7 bus atidėtas naujas ES ATLPS leidimų 2 % rezervas siekiant atsižvelgti į mažas pajamas gaunančių valstybių narių (BVP vienam gyventojui¹ mažesnis nei 60 % ES vidurkio) ypač didelius papildomus investicinius poreikius. Jis pasižymės šiomis ypatybėmis:
- pajamos iš rezervo bus naudojamos tų valstybių narių energijos vartojimo efektyvumui didinti ir energetikos sistemoms modernizuoti, kad jų piliečiams būtų tiekiamą švaresnė, saugi ir įperkama energija;
 - lėšos bus naudojamos visiškai skaidriai;
 - rezerve esantys leidimai bus parduodami aukcione laikantis tų pačių principų ir sąlygų, kurie taikomi kitiems leidimams;
 - rezervo pagrindu bus įsteigtas fondas, kurį valdys paramą gaunančios valstybės narės, projektų atrankoje dalyvaujant EIB. Bus užtikrinta, kad nedidelio masto projektams būtų taikoma supaprastinta tvarka. Iki 2030 m. gruodžio 31 d. lėšų paskirstymas bus grindžiamas patikrinto išmetamųjų teršalų kiekio (50 % dalis) ir BVP kriterijų (50 % dalis) deriniu, bet projektų atrankos pagrindai iki 2024 m. pabaigos bus peržiūrėti;

¹ Visos nuorodos į BVP yra į 2013 m. BVP eurais rinkos kainomis.

- 2.8 solidarumo, ekonomikos augimo ir tarpusavio jungčių tikslais 10 % ES ATLPS leidimų, kuriuos aukcionuose parduoda valstybės narės, bus paskirstyta toms valstybėms, kurių BVP vienam gyventojui neviršijo 90 % ES vidurkio (2013 m.);
- 2.9 kiti leidimai bus paskirstyti visoms valstybėms narėms remiantis patikrintu išmetamųjų teršalų kiekiu nesumažinant leidimų, skirtų parduoti aukcione, dalies;

Sektoriai, kuriems netaikoma ATLPS

- 2.10 nacionalinių išmetamųjų teršalų mažinimo tikslų nustatymo sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, metodika su visais elementais, kaip taikoma Sprendime dėl pastangų pasidalijimo iki 2020 m., bus toliau taikoma iki 2030 m., o pastangos bus paskirstytos atsižvelgiant į santykinį BVP vienam gyventojui. Visos valstybės narės prisidės įgyvendinant 2030 m. bendrą ES išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslą, o jų tikslų amplitudė bus nuo 0 % iki -40 %, palyginti su 2005 m.;
- 2.11 valstybių narių, kurių BVP vienam gyventojui yra didesnis nei ES vidurkis, tikslai bus santykinai patikslinti, kad sąžiningai ir subalansuotai būtų atspindėtas išlaidų efektyvumas;
- 2.12 siekiant užtikrinti bendrą ES pastangų išlaidų efektyvumą ir išmetamųjų teršalų kiekio vienam gyventojui konvergenciją iki 2030 m., bus suteikta gerokai daugiau galimybių naudotis esamomis lankstumo priemonėmis sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, ir šios priemonės bus daug intensyviau naudojamos. Valstybėms narėms, kurių nacionaliniai išmetamųjų teršalų mažinimo tikslai gerokai viršija tiek ES vidurkį, tiek jų ekonomiškai efektyvaus išmetamųjų teršalų mažinimo potencialą, taip pat valstybėms narėms, kurios 2013 m. pramoniniams įrenginiams neteikė nemokamų apyvartinių taršos leidimų, bus sudaryta naujų lankstumo galimybių siekti tikslų ribotai vieną kartą sumažinant ATLPS leidimus (dėl to turi būti nuspręsta iki 2020 m.), kartu išsaugant nuspėjamumą ir aplinkosauginį naudingumą;

- 2.13 transporto sektoriuje svarbu mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir riziką, susijusią su priklausomybe nuo iškastinio kuro. Todėl Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos toliau nagrinėti įrankius ir priemones, kurių reikia visapusiškam ir technologiškai neutraliam požiūriui, kuriuo skatinamas išmetamo teršalų kiekio mažinimas ir energijos naudojimo efektyvumas transporto sektoriuje, elektra varomos transporto priemonės ir atsinaujinantieji energijos išteklių transporto sektoriuje, taip pat ir po 2020 m. Europos Vadovų Taryba ragina greitai priimti direktyvą, kuria nustatomi apskaičiavimo metodai ir ataskaitų teikimo reikalavimai pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 98/70/EB, susijusią su benzino ir dyzelinių degalų kokybe. Ji taip pat primena, kad pagal galiojančius teisės aktus valstybė narė gali pasirinkti transporto sektorių įtraukti į ATLPS;
- 2.14 turėtų būti pripažinti daugialypiai žemės ūkio bei žemės naudojimo sektoriaus tikslai, kurie pasižymi mažesniu klimato kaitos švelninimo potencialu, ir poreikis užtikrinti ES aprūpinimo maistu ir kovos su klimato kaita tikslų darną. Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos išnagrinėti būdus, kaip būtų galima geriausiai skatinti tvarų maisto gamybos intensyvinimą, tuo pačiu optimizuojant šio sektoriaus indėlį mažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir vykdant sekvestraciją, be kita ko, įveisiant mišką. Politika dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės įtraukimo į 2030 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų poveikio švelninimo strategiją bus nustatyta, kai tik bus sudarytos techninės sąlygos ir bet kuriuo atveju anksčiau nei 2020 m.

Atsinaujinantieji energijos ištekliai ir energijos vartojimo efektyvumas

3. Nustatomas ES tikslas – 2030 m. Europos Sąjungoje suvartojamos atsinaujinančiosios energijos dalis turi sudaryti ne mažiau kaip 27 %. Šis tikslas bus privalomas ES lygmeniu. Jis bus pasiektas valstybių narių pastangomis, grindžiamomis poreikiu kolektyviai pasiekti ES tikslą neužkertant kelio valstybėms narėms nustatyti didesnio užmojo nacionalinius tikslus ir remiant jų pastangas, vadovaujantis valstybės pagalbos gairėmis ir atsižvelgiant į jų integracijos į energijos vidaus rinką mastą. Norint integruoti didėjančią nepastovios atsinaujinančiosios energijos kiekį reikia geriau tarpusavyje sujungtos energijos vidaus rinkos ir tinkamų rezervinių pajėgumų; šios pastangos prireikus turėtų būti koordinuojamos regionų lygmeniu.

ES lygmeniu nustatomas orientacinis tikslas – remiantis dabartiniais kriterijais, 2030 m. energijos vartojimo efektyvumą, palyginti su būsimo energijos vartojimo prognozėmis, pagerinti ne mažiau kaip 27 %. Šis tikslas bus pasiektas ekonomiškai efektyviu būdu ir jo siekiant bus visapusiškai atsižvelgiama į ATLPŠ veiksmingumą prisidedant prie bendrų kovos su klimato kaita tikslų. Jis bus peržiūrėtas ne vėliau kaip 2020 m., atsižvelgiant į 30 % ES lygį. Komisija pasiūlys prioritetinius sektorius, kuriuose galima smarkiai padidinti energijos vartojimo efektyvumą, ir veikimo juose ES lygmeniu būdus, o ES ir valstybės narės šiuose sektoriuose sutelks savo reglamentavimo ir finansavimo pastangas.

Šie tikslai bus pasiekti visapusiškai gerbiant valstybių narių laisvę nustatyti energijos rūšių derinį. Šie tikslai netaps nacionaliniu lygmeniu privalomais tikslais. Atskiros valstybės narės gali pačios nustatyti didesnius nacionalinius tikslus.

Visapusiškai veikiančios ir sujungtos energijos vidaus rinkos sukūrimas

4. Europos Vadovų Taryba atkreipė dėmesį į esminį visapusiškai veikiančios ir sujungtos energijos vidaus rinkos vaidmenį. Primindama 2014 m. kovo mėn. išvadas dėl šios rinkos kūrimo užbaigimo, Europos Vadovų Taryba pabrėžė, jog būtina sutelkti visas pastangas, kad šis tikslas būtų kuo skubiau pasiektas. Po 2020 m. pirmenybė taip pat bus teikiama tam, kad būtų užkirstas kelias nepakankamoms valstybių narių jungtims su Europos dujų ir elektros tinklais ir būtų užtikrintas valstybių narių sistemų darbas sinchroniniu režimu kontinentinės Europos tinkluose, kaip numatyta Europos energetinio saugumo strategijoje. Šiomis aplinkybėmis nuspręsta, kad:

- Europos Komisija, kuriai pritaria valstybės narės, imsis skubių priemonių, kad kuo skubiau, bet ne vėliau kaip 2002 m. būtų pasiektas esamas elektros energijos tarpusavio jungčių 10 % tikslas bent tų valstybių narių, kurios dar nepasiekė minimalaus integracijos į energijos vidaus rinką lygio – tai yra Baltijos valstybių, Portugalijos ir Ispanijos, atveju ir tų valstybių narių, kurios yra pagrindinė minėtų valstybių priegos į energijos vidaus rinką vieta, atveju. Komisija stebės pažangą ir teiks ataskaitą Europos Vadovų Tarybai apie visus įmanomus finansavimo šaltinius, įskaitant galimybes skirti ES finansavimą, siekiant užtikrinti, kad būtų pasiektas 10 % tikslas. Atsižvelgdama į tai, Europos Vadovų Taryba prašo Komisijos pateikti pasiūlymus, įskaitant, jei tinkama, pasiūlymus dėl finansavimo, neviršijant atitinkamų daugiamečių finansinės programos priemonių ribų. Primindama kovo ir birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas, kuriose pabrėžta būtinybė užtikrinti visapusišką visų valstybių narių dalyvavimą energijos vidaus rinkoje, Komisija taip pat reguliariai teiks ataskaitas Europos Vadovų Tarybai, kad iki 2030 m. būtų pasiektas 15 % tikslas, kaip siūlo Komisija. Abu tikslai bus pasiekti įgyvendinant bendro intereso projektus;
- valstybės narės ir Komisija sudarys palankesnes sąlygas įgyvendinti bendro intereso projektus, be kita ko, nustatytus Europos energetinio saugumo strategijoje, kuriais su likusia energijos vidaus rinkos dalimi sujungiamos visų pirma Baltijos šalys, Ispanija ir Portugalija, užtikrins, kad šiems projektams būtų teikiamas didžiausias prioritetas ir kad jie būtų užbaigti ne vėliau kaip 2020 m. Ypač daug dėmesio bus skirta atokesnėms ir (arba) prasčiau prijungtomis šios bendrosios rinkos dalims, t. y. Maltai, Kipriui ir Graikijai. Atsižvelgdama į tai, Europos Vadovų Taryba kaip pirmąjį žingsnį palankiai vertina naujausią perdavimo sistemų operatorių bendrą strategiją dėl Iberijos pusiasalio jungčių su elektros energijos vidaus rinka plėtojimo, įskaitant konkrečius projektus, kuriais siekiama padidinti pajėgumą. Europos Vadovų Taryba prašo įgyvendinti šią strategiją ir perdavimo sistemų operatorius bei reguliavimo institucijas ragina į būsimus dešimties metų tinklo plėtros planus įtraukti atitinkamus projektus;

- tais atvejais, kai šių projektų įgyvendinimo neužteks 10 % tikslui pasiekti, bus nustatyta naujų projektų, kurie prioriteto tvarka bus papildomai įtraukti atliekant būsimą bendro intereso projektų sąrašo peržiūrą ir skubiai įgyvendinami. Šiems projektams turėtų būti numatytas bendras ES finansavimas. Komisijos prašoma iš anksto prieš 2015 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikimą pateikti komunikatą dėl to, kaip geriausia veiksmingai pasiekti pirmiau nurodytą tikslą.

Energetinis saugumas

5. Primindama savo 2014 m. birželio mėn. išvadas, Europos Vadovų Taryba patvirtino tolesnius veiksmus, kuriais mažinama ES energetinė priklausomybė ir didinamas jos energetinis saugumas tiek elektros, tiek dujų sektoriuose. Energijos paklausos mažinimu didinant energijos vartojimo efektyvumą taip pat bus prisidėta prie šio tikslo. Europos Vadovų Taryba atkreipė dėmesį į pirmininkaujančios valstybės narės pranešimą dėl energetinio saugumo². Ji palankiai įvertino Komisijos ataskaitą dėl veiksmų, kurių reikia nedelsiant imtis siekiant padidinti ES atsparumą galimam dideliame tiekimo sutrikimui ateinančią žiemą. Šioje ataskaitoje pateikiamas išsamus Europos energetikos sistemos patvarumo vaizdas (testavimas nepalankiausiomis sąlygomis). Šiomis aplinkybėmis Europos Vadovų Taryba palankiai įvertino visų valstybių narių, pagrindinių energetikos srities subjektų ir kaimyninių šalių bei partnerių indėlį. Europos Vadovų Taryba taip pat pripažino, kad ES energetinis saugumas gali būti padidintas pasinaudojant vietos ištekliais ir saugiomis bei tausiomis mažo anglies dioksido kiekio technologijomis.

Europos Vadovų Taryba susitarė dėl šių punktų:

- dujų sektoriuje įgyvendinti ypatingos svarbos bendro intereso projektus, pavyzdžiui, Šiaurės–pietų dujų koridoriaus projektą bei Pietinio dujų koridoriaus projektą, ir skatinti kurti naują dujų mazgą Pietų Europoje bei įgyvendinti svarbius infrastruktūros projektus, kuriais būtų didinamas Suomijos ir Baltijos šalių energetinis saugumas, užtikrinti energijos tiekėjų bei tiekimo kelių įvairinimą ir rinkos veikimą;
- tobulinti priemones siekiant geriau panaudoti dujų sistemos pakartotinio dujinimo ir saugojimo įrenginius, kad būtų geriau reaguojama į ekstremaliąsias situacijas;

² Dok. 13788/14.

- paprašyti Komisijos teikti intensyvesnę paramą siekiant užtikrinti geresnį pastangų koordinavimą, kad būtų užbaigti ypatingos svarbos bendro intereso projektai; taip pat plėtoti tikslinius veiksmus, pavyzdžiui, teikti technines konsultacijas arba su atitinkamomis valstybėmis narėmis sudaryti daugiašales specialios paskirties darbo grupes konkrečių jungiamųjų linijų klausimu, kad būtų greitai sprendžiamos įgyvendinimo problemos;
- racionalizuoti nacionalines administracines procedūras laikantis Komisijos gairių ir toliau plėtoti politiką, kuria siekiama apsaugoti ypatingos svarbos energetikos infrastruktūrą, be kita ko, nuo informacinių ir ryšių technologijų srities grėsmių;
- siekiant padidinti ES įtaką derybose dėl energijos, visapusiškai išnaudoti sprendimo, kuriuo nustatomas keitimosi informacija apie tarpvyriausybinius valstybių narių ir trečiųjų šalių energetikos susitarimus mechanizmas, teikiamas galimybes, visų pirma susijusias su standartinėmis nuostatomis ir Komisijos pagalba derybose;
- raginti valstybes nares ir susijusias bendroves per visą derybų procesą teikti atitinkamą informaciją Komisijai ir prašyti jos paramos, be kita ko, dėl tarpvyriausybinių susitarimų suderinamumo su ES teisės aktais ir jos energetinio saugumo prioritetais *ex ante* įvertinimo;
- toliau stiprinti Energijos bendriją, kuria siekiama užtikrinti ES energetikos srities *acquis* taikymą plėtros šalims ir kaimyninėms šalims, atsižvelgiant į ES energijos tiekimo saugumo problemas;
- naudotis ES ir valstybių narių užsienio politikos priemonėmis siekiant pristatyti nuoseklią su energetiniu saugumu susijusią poziciją, visų pirma strateginiams partneriams ir pagrindiniams energijos tiekėjams.

2015 m. Europos Vadovų Taryba vėl svarstys energetinio saugumo klausimą, siekdama įvertinti pažangą šioje srityje.

Valdymas

6. Europos Vadovų Taryba susitarė, kad bus parengta patikima ir skaidri valdymo sistema, kuria nebus sukurta bereikalingos administracinės naštos, siekiant užtikrinti, kad ES pasiektų savo energetikos politikos tikslus, valstybėms narėms suteikiant reikiamas lankstumo galimybes ir visapusiškai gerbiant jų laisvę nustatyti energijos rūšių derinį. Ši valdymo sistema:
 - 6.1 bus grindžiama esamais komponentais, pavyzdžiui, nacionalinėmis klimato programomis, nacionaliniais atsinaujinančiosios energijos ir energijos vartojimo efektyvumo planais. Atskiros planavimo ir ataskaitų teikimo kryptys bus supaprastintos ir suderintos tarpusavyje;
 - 6.2 sustiprins vartotojų vaidmenį ir teises, padidins skaidrumą ir nuspėjamumą investuotojams, *inter alia*, taikant sistemingą pagrindinių rodiklių stebėseną, kad būtų užtikrinta įperkama, patikima, konkurencinga, saugi ir tvari energetikos sistema;
 - 6.3 sudarys palankesnes sąlygas tarpusavyje koordinuoti nacionalinę energetikos politiką ir skatins valstybių narių regioninį bendradarbiavimą.

Europos Vadovų Taryba primena savo tikslą – sukurti energetikos sąjungą, kuria būtų siekiama įperkamos, saugios ir tvarios energijos, kaip išdėstyta jos strateginėje darbotvarkėje, ir reguliariai peržiūrės šio tikslo įgyvendinimą.
